

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Celem projektu badawczego jest określenie transformacji semantyki i wzorów estetycznych oraz ideologicznych architektury pomnikowej w komunistycznej Albanii oraz jaka jego część została zachowana i jest obecna współcześnie w pamięci kolektywnej. Badanie będzie uwzględniało opozycję pomiędzy krytyczną analizą artefaktów ideologiczno-estetycznych oraz weryfikacją faktycznego pejzażu albańskich symboli politycznych w czasach socjalizmu, a mechanizmami odtworzeniowymi pamięci kolektywnej elementów minionego system reprezentacji. Poprzez analizę semantyki plastyki pomnikowej oraz funkcji figury bohatera i jego transformacji ideologiczno-estetycznej wskażę na synchroniczną funkcjonalizację trzech odmiennych systemów reprezentacyjnych, które prezentują różne warianty rozwoju dyskursu narodowego w Albanii. Głównym celem tego badania jest analiza symbolicznych elementów nowego porządku – pomników oraz innych elementów konstrukcji nowej przestrzeni publicznej, ale również zmian mikro-przestrzeni (sfery prywatnej).

Albańska przestrzeń publiczna pozwala na konstrukcję struktury tożsamościowej w ramach albańskiej tradycji kulturowej, skoncentrowanej wokół dyskursu historycznego, który z kolei konstytuuje centralny paradygmat kultury narodowej. W symbolicznej konstrukcji procesów autodefinicyjnych, w ramach nowego porządku ideologiczno-estetycznego, jak pokazuje albańskie studium przypadku, centralny jego komponent został zbudowany w oparciu o wizualną reprezentację bohatera (przywódcy), która może być skategoryzowana w trzech grupach semantycznych: *stalinowskiej*, *hodżańskiej* i *skanderbegiańskiej*, które wpłynęły na proces konstrukcji estetycznych wyznaczników albańskiej przestrzeni publicznej w okresie komunizmu (1944-1985).

W celu odpowiedzi na te pytania przeprowadzę około 40 indywidualnych wywiadów pogłębionych z elementami wywiadu narracyjnego w języku albańskim. Do selekcji grupy badanej wykorzystam sieci instytucjonalne (Uniwersytet w Tiranie, Albańska Akademia Nauk, Towarzystwo Pisarzy i Artystów w Albanii) oraz prywatne sieci społeczne. Rozwojowi tych sieci zostaną poświęcone wyjazdy badawcze do Albanii, jako działania prowadzone przed rozpoczęciem badań (luty i czerwiec 2017). Na każdym etapie prowadzonych badań rezultaty i techniki badawcze będą konsultowane z badaczami albańskimi, w celu uniknięcia błędów metodologicznych. W fazie przygotowawczej przeanalizuję dostępne opracowania, monografie, artykuły naukowe oraz materiały źródłowe na temat historii Albanii, historii poszczególnych miast albańskich, pojawiających się tam tradycji artystycznych i kulturowych, ze szczególnym uwzględnieniem socjalistycznego realizmu.

Zamiarem tego projektu badawczego jest wypełnienie luki w obszarze badań nad socjalistycznym systemem albańskiej reprezentacji artefaktów, architektury i urbanistyki oraz sposobami postrzegania przestrzeni urbanistycznej w zakresie ze szczególnym uwzględnieniem Tirany oraz innych miast albańskich, posiadających doniosłe znaczenie ideologiczne.

Poprzez wypełnienie brakujących elementów w badaniach nad przestrzenią socjalistyczną w Albanii, niniejszy projekt nie tylko pogłębi wiedzę w obszarze dyscypliny, ale również wniesie nową optykę badawczą do bardziej ogólnych studiów nad konstrukcją nowych systemów symboli, czy polityzacją przestrzeni publicznej. Projekt ten może także przyczynić się do rozwoju badań antropologicznych dotyczących tożsamości miejsca i przestrzeni, sposobów postrzegania oraz pamięci miejsca, a także badań kulturoznawczych związanych z semantyką władzy.